

YETKİSİZ TEMSİL

Arş. Gör. Adem YELMEN¹

ÖZET

Bu çalışmanın konusu “yetkisiz temsil” dir. Yetkisiz temsil, TBK. m. 46-47’de düzenlenmiştir. Bu çalışmada, öncelikle yetkisiz temsil kavramı açıklanmıştır. Ardından yetkisiz temsilin ortaya çıkma şekilleri ele alınmıştır. Akabinde yetkisiz temsilin hüküm ve sonuçları, tarafların her biri açısından ayrı ayrı olarak ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve çalışma tamamlanmıştır. Nihayet çalışma sırasında edindiğimiz kanaatler ise, “Sonuç” kısmında topluca yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Temsil, yetkisiz temsil, culpa in contrahendo, güven sorumluluğu

AGENCY WITHOUT AUTHORITY

ABSTRACT

The subject of this study is “Agency Without Authority”. Agency without authority is arranged in Turkish Code of Obligations Art. 46-47. In this study, firstly, the concept of agency without authority was described. Afterwards, appearance modes of agency without authority was examined. Later on, the terms and results of agency without authority was separately studied in detail with regard to each part and the study was completed. Finally, during our investigation we have convictions are located in “Result” in a mass.

Keywords: Representation, agency without authority, culpa in contrahendo, trust responsibility.

---

¹ İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Anabilim Dalı.

I. GİRİŞ

Yetkisiz temsilin düzenlendiği TBK. m. 46-47'de herhangi bir tanıma yer verilmemiştir. Söz konusu hükümler, genel itibariyle yetkisiz temsilin hüküm ve sonuçlarına yöneliktir. Buna karşılık, yetkisiz temsilin hukukî niteliği veya hangi hallerin yetkisiz temsile vücut vereceğine ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Hal böyle olmakla birlikte, genel olarak temsile ilişkin hükümlerden ve diğer ilgili düzenlemelerden birtakım sonuçlara varılmaktadır. Bunlar aşağıda ele alınmıştır. Bunların yanında bu çalışmanın esasını teşkil eden mesele ise, yetkisiz temsil halinde tarafların birbirlerine karşı olan hak ve sorumluluklarıdır. Bu kapsamda esas olarak, söz konusu hak ve sorumlulukların dayanağı, niteliği ve sonuçları açıklanmaya çalışılmıştır.

II. YETKİSİZ TEMSİL KAVRAMI

Bir kimsenin temsil yetkisi olmadığı halde başka bir kişi adına bir hukukî işlem veya sözleşme yapması, yetkisiz temsil olarak ifade edilmektedir². Burada yetkisi olmadan başkası adına hukukî işlem yapan kişiye “yetkisiz temsilci” denir³.

---

²Esener, Turhan; Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımdan Yetkisiz Temsil, Ankara 1963, s. 115; Berki, Şakir; Türk Borçlar Kanununda Temsil, BATİDER., C. VIII, S. 1, Y. 1975, s. 31; Tunçomağ, Kenan; Türk Borçlar Hukuku I. Cilt Genel Hükümler, 6. Baskı, İstanbul 1976, s. 421; VonTuhr, Andreas (Çev: Cevat Edege), Borçlar Hukukunun Umumi Kısım, Cilt: 1-2, Ankara 1983, s. 355; Özsunay, Ergun; Borçlar Hukuku I, 2. Baskı, İstanbul 1983, s. 143; İnan, Ali Naim; Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı, Ankara 1984, s. 229; Sungurbey, Ayfer Kutlu; Yetkisiz Temsil, Özellikle CulpaInContrahendo (Sözleşmenin Görüşülmesinde Kusur) ve Olumsuz Zarar, İstanbul 1988, s. 10; Önen, Turgut; Borçlar Hukuku, Ankara 1996, s. 80; Eren, Fikret; 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Ankara 2013, s. 453; Kocayusufoğlu, Necip; Borçlar Hukuku'na Giriş Hukukî İşlem Sözleşme, 5. Tıpkı Baskı, İstanbul 2010, s. 719-720; Erdoğan, İhsan; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2006, s. 100; Akıntürk, Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2006, s. 73; Akyol, Şener; Türk Medenî Hukukunda Temsil, İstanbul 2009, s. 449; Kayıhan, Şaban; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 158; Akıncı, Şahin; Borçlar Hukuku Bilgisi Genel Hükümler, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Hazırlanmış 5. Baskı, Konya 2011, s. 132; Nomer, Haluk N.; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 12. Baskı, İstanbul 2012, s. 106; Reisoğlu, Safa; Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Baskı, İstanbul 2012, s. 159; Antalya, Gökhan; 6098 Sayılı Türk Borçlar

Yetkisiz temsilin söz konusu olabilmesi için birtakım şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Öncelikle, yetkisiz temsilci ile üçüncü kişi arasında bir sözleşme yapılmış olmalıdır⁴. Yetkisiz temsilcinin, bu sözleşmeyi başka biri özellikle temsil olunan adına yapmış olması gerekir⁵. Nihayet temsilen işlem yapan, temsil yetkisine sahip olmamalıdır⁶.

Yetkisiz temsil, vekâletsiz iş görmeden farklı bir müessesedir⁷. Gerçekten de yetkisiz temsilcinin sadece hukukî işlem yapması söz konusudur⁸. Oysa vekâletsiz iş gören hukukî işlemler yapabileceği gibi, salt maddî fiillerde de bulunabilir⁹. Yetkisiz temsilcide temsil yetkisi yoktur, vekâletsiz iş göründe ise vekâlet yoktur¹⁰. Vekâlet sözleşmesi ile temsil yetkisi ise birbirinden farklı kavramlardır¹¹. Yetkisiz temsilciyle

---

Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, İstanbul 2012, s. 400; BGE 51 II 219, (BSK OR I – RolfWatter/YvesSchneller, Art. 38 N 2).

³Esener, Turhan; Borçlar Hukuku I Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliği, (BK. m. 1-40) Ankara 1969, s. 276; Tunçomağ, s. 421; İnan, s. 229; Eren, s. 453; Kocayusufoğlu, s. 720; Karahasan, Mustafa Reşit; Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler Öğreti Yargıtay Kararları İlgili Mevzuat, Ankara 2003, s. 406; Deryal, Yahya/Genç, Cemal; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2010, s. 188.

⁴Esener, Temsil, s. 115-116; Aynı Yazar, Borçlar, s. 576; Özsunay, s. 143; Sungurbey, s. 10; Eren, s. 453; Karahasan, s. 406; Süleyman, Faris İ.; Mukayeseli Olarak Türk ve Irak Hukukunda Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2009, s. 101; Altın, Fatma Zeynep; Yetkisiz Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2009, s. 3.

⁵Esener, Temsil, s. 116; Aynı Yazar, Borçlar, s. 576; Özsunay, s. 144; Eren, s. 453; Karahasan, s. 406; Süleyman, s. 98; Altın, s. 6.

⁶Esener, Temsil, s. 117; Aynı Yazar, Borçlar, s. 576; Özsunay, s. 143; Eren, s. 453; Karahasan, s. 406; Süleyman, s. 103; Altın, s. 9.

⁷Kırca, İsmail; Vekâletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller, AÜHFĐ., C. 44, S. 1-4, Y. 1995, s. 443.

⁸Sungurbey, s. 26; Akyol, s. 459.

⁹Nitekim düşen bir atın yerden kaldırılması, batan bir geminin enkazının çıkarılması, dağda kalan bir kimsenin kurtarılması, onarım yapılması, ürün kirasında sözleşme sınırlarını aşan düzenlemeler yapılması gibi hukukî işlem niteliğinde olmayan fiillerin yapılması da vekâletsiz iş görme olarak kabul edilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Sungurbey, s. 26.

¹⁰Sungurbey, s. 29; Kırca, s. 444.

¹¹Vekâlet bir sözleşmedir. Bu niteliği itibariyle iki kişi arasında karşılıklı irade açıklamalarının uyuşması ile meydana gelir. Oysa temsil, temsil olunanın tek taraflı irade açıklamasıyla temsilciye verdiği yetkidir. Akyol, s. 459.

üçüncü kişi arasındaki ilişki, dış ilişki niteliğindedir¹². Bu dış ilişkiye TBK. m. 46-47'de yer alan yetkisiz temsil kuralları uygulanır. Buna karşılık, yetkisiz temsilciyle temsil olunan arasındaki ilişki bir iç ilişkidir¹³. Bu ilişkiye ise TBK. m. 526 vd.'daki vekâletsiz iş görme kuralları uygulanır.

III. YETKİSİZ TEMSİLİN ORTAYA ÇIKMA ŞEKİLLERİ

Yetkisiz temsil ilişkisi çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Bunlar şu şekilde sayılabilir:

- Yetkisiz temsil olunan, yetkisiz temsilciye hiç temsil yetkisi vermemiş olabilir¹⁴. Veya verilen yetki herhangi bir şekilde sona ermiş ve dolayısıyla temsilci işlem anında yetkisiz olabilir. Yine temsil yetkisi henüz verilmemiş olabilir.
- Temsilci, bir hukukî ilişkide veya sözleşmeyi yaparken verilen yetkinin sınırlarını aşmış olabilir¹⁵. Burada yetkisizlik, kural olarak sadece aşılacak miktar bakımından söz konusu olur.

---

¹²Sungurbey, s. 32; Kırca, s. 443-444.

¹³Sungurbey, s. 32.

¹⁴Tunçomağ, s. 421; Eren, s. 453; Kocayusufoğlu, s. 720; Akıntürk, s. 73; Akyol, s. 451; Hatemi, Hüseyin/Gökyayla, Emre; Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2011, s. 105; Akıncı, s. 132; Uygur, Turgut; 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Cilt I Madde 1-236, 2. Baskı, Ankara 2012, s. 391; Kılıçoğlu, Ahmet M.; Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Genişletilmiş 16. Baskı, Ankara 2012, s. 245; Reisoğlu, s. 159; Karahasan, s. 406; Antalya, s. 400; Süleyman, s. 94; Özdemir, Şule Albayrak; Türk Borçlar Hukukunda Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2009, s. 29; Cihan, Ali Hulki; Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2010, s. 10; Altın, s. 30 vd.

¹⁵Esener, Temsil, s. 121; Eren, s. 453; Kocayusufoğlu, s. 720; Akıntürk, s. 73-74; Akyol, s. 452; Akıncı, s. 132; Uygur, s. 391; Kılıçoğlu, s. 245; Reisoğlu, s. 159; Karahasan, s. 406; Antalya, s. 400; Süleyman, s. 107; Cihan, s. 9; Altın, s. 35 vd.

- Temsil yetkisi geçersiz olabilir. Meselâ temsil yetkisini veren fiil ehliyetine sahip olmayabilir¹⁶. Bu durumda da yetkisiz temsil söz konusudur¹⁷.
- Temsilci, temsil olunanın talimatlarına aykırı bir hukukî işlem veya sözleşme yapmış olabilir¹⁸.
- Müşterek temsil yetkisinin söz konusu olduğu durumlarda, temsilcilerden sadece biri temsil olunan adına işlem veya sözleşme yapmış olabilir¹⁹.
- Kanunî temsil ile tüzel kişilerin temsilinde, kanunî temsil ile tüzel kişilerin temsilcileri yetkisiz olarak hukukî işlem yapmış olabilir²⁰.
- Temsilci, temsil yetkisini kötüye kullanmış olabilir²¹.

IV. YETKİSİZ TEMSİLİN HÜKÜM ve SONUÇLARI

Yetkisiz temsilde temsilcinin yaptığı sözleşme, kurulmuş olmakla birlikte yetkisiz temsil olunanın hukuk alanında hüküm ve sonuçlarını doğurmaz²². Bu sonuç Yargıtay kararlarına da yansımıştır. Gerçekten de Yüksek Mahkemenin bir kararında; *“Temsil kudreti olmayan annenin mümessil sıfatıyla yaptığı tasarruf, temsil edilmek istenen kimsenin yarar ve zararına hiç bir hüküm ve netice doğurmaz”* ifadelerine yer verilmiştir²³. Temsil olunan onayncaya kadar sözleşme, eksik bir

¹⁶Esener, Temsil, s. 122; Tunçomağ, s. 421; Akyol, s. 455; Akıntürk, s. 74.

¹⁷Eren, s. 453; Kocayusufpaşaoğlu, s. 720; Karahasan, s. 406; Akyol, s. 455; Antalya, s. 400.

¹⁸Eren, s. 453; Kocayusufpaşaoğlu, s. 720; Antalya, s. 400; Özdemir, s. 29.

¹⁹Eren, s. 453; Kocayusufpaşaoğlu, s. 720; Akyol, s. 456; Antalya, s. 400.

²⁰Eren, s. 453.

²¹Kocayusufpaşaoğlu, s. 720; Akyol, s. 457.

²²Gönensay, A. Samim; Borçlar Hukuku 1. Cilt, İstanbul 1948, s. 142; Tunçomağ, s. 421; Esener, Temsil, s. 121; Özsunay, s. 143; İnan, s. 228; Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet/Özdemir, Refet; Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Ankara 1987, s. 97; Sungurbey, s. 37; Oftinger, Karl/Jeanpretre, Raymond (Çev: Kemal Dayındarlı); Borçlar Kanununun Genel Kısımına İlişkin Federal Mahkeme İçtihatları, Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, Ankara 1990, s. 160; Eren, s. 454; Uygur, s. 391; Kılıçoğlu, s. 245; Karahasan, s. 406; Antalya, s. 401.

²³ 1. HD., T. 04.06.1985, E. 1985/5206, K. 1985/7255, (KBİBB). Yargıtay'ın aynı doğrultudaki tespit edilen diğer kararları için bkz. 13. HD., T. 26.01.1993, E. 1993/36,

sözleşmedir²⁴. Bu durumda “askıda hükümsüzlük, eksiklik”²⁵ söz konusu olur²⁶.

Temsil olunan, yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemleri onayabilir. Bu durumda TBK. m. 46/I gereğince, yetkisiz temsilcinin yaptığı işlem temsil olunanı bağlar. Onama, yetkisiz temsilci tarafından yapılan bir hukukî işleme veya sözleşmeye, daha sonra temsil olunanca verilen onaydır²⁷. Onama için herhangi bir özel şekil şartı bulunmamaktadır²⁸. Onamanın

---

K. 1993/459; 15. HD., T. 09.03.2006, E. 2005/7437, K. 2006/1321; 14. HD., T. 20.04.2007, E. 2007/2409, K. 2007/4635; 3. HD., T. 04.02.2002, E. 2002/414, K. 2002/1200; HGK., T. 19.10.2011, E. 2011/12-549, K. 2011/644, (KBİBB).

²⁴Tunçomağ, s. 421; VonTuhr, s. 356; Özsunay, s. 143; Eren, s. 454; Kocayusufpaşaoğlu, s. 721.

²⁵ Eksiklik, kanunda sözleşme için öngörülen bazı unsurların noksan olmasına denir. Eksiklik halinde sözleşme kurulmuştur. Ancak, kanun tarafından öngörülmüş bazı unsurlar bu sözleşmede yer almamaktadır. Bu sebeple, kurulmuş olan sözleşmenin hüküm ve sonuçları meydana gelmez. Burada bahsedilen sözleşme için bir askı durumu söz konusudur. Başlangıçta eksik olan unsurların daha sonra tamamlanması mümkündür. Bu durumda, sözleşme hüküm ve sonuçlarını başlangıçtan itibaren tam olarak meydana getirir. Eksik unsur veya olay eklenmezse, sözleşme tamamlanamaz ve böylece kesin olarak hükümsüz hale gelir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Eren, s. 333; Öztan, Bilge; Medenî Hukukun Temel Kavramları, 37. Bası, Ankara 2012, s. 33; Kocayusufpaşaoğlu, s. 593; Oğuzman/Öz, s. 184; Başpınar, Butlan, s. 21; Deryal/Genç, s. 179; Bozkurt, Enver; Genel Hukuk Bilgisi, Ankara 2011, s. 50; Işıқтаç, Yasemin; Hukuk Başlangıcı, İstanbul 2010, s. 184; Antalya, s. 112; Esener, s. 213; Hatemi, Hüseyin; Medeni Hukuk’a Giriş, Gözden Geçirilmiş Altıncı Bası, İstanbul 2012, s. 170; Tekinay/Akman/ Burcuoğlu/Altop, s. 511.

²⁶ Esener, Temsil, s. 121; Aynı Yazar, Borçlar, s. 578; Tunçomağ, s. 421; İnan, s. 228; Sungurbey, s. 44; Eren, s. 454; Kocayusufpaşaoğlu, s. 721; Deryal/Genç, s. 188; Kayıhan, s. 158; Akıncı, s. 132; Nomer, s. 106; Uygur, s. 391; Reisoğlu, s. 159; Karahasan, s. 406; Akyol, s. 462; Antalya, s. 400.

²⁷ Bir kimse tarafından yapılan bir hukukî işlemin etkili olması, hüküm ve sonuçlarını doğurması bir başka kimsenin irade beyanına bağlı ise, bu irade beyanına “muafakat onay” denir. Onay verilinceye kadar hukukî işlem etkisiz, yani hükümsüzdür. Onay zaman yönünden ikiye ayrılır. Zaman itibarıyla önceden verilen onaya “izin”; sonradan verilene ise “onama=icazet” denir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Eren, s. 455. İsviçre Federal Mahkemesi’nin bir kararında göre de, “onama, temsilcinin hareketlerini daha sonradan hukukî hale getiren, temsilciye veya üçüncü kişiye yöneltilen bir irade beyanıdır.”. BGE 101 II 222. Bkz. OFK-Schöbi, OR 38 N 4.

²⁸ VonTuhr, s. 356.

muhabatı kural olarak üçüncü kişidir²⁹. Onama, geçmişe etkili sonuçlar doğurur³⁰. Böylece onama, yetkisiz olarak yapılan sözleşmeyi sanki baştan itibaren temsil yetkisi varmış gibi geçerli hale getirir³¹. Bu husus Yargıtay kararlarına da yansımıştır³².

Bazı istisnai durumlarda, temsil yetkisi bulunmamasına ve onama verilmemesine rağmen, yetkisiz temsilcinin yaptığı sözleşmeler temsil olunanı bağlar³³. Bu haller, özellikle temsil olunanın temsil yetkisini üçüncü kişilere bildirmesi ve onların da iyiniyetli olmaları durumunda söz konusu olur³⁴. Bu husus genellikle dış temsil yetkisinin olduğu durumlarda kendisini gösterir³⁵. Bunun yanında yetkisiz temsilcinin iş ve

²⁹ Akyol, s. 463. Bununla birlikte, onama, temsilciye yöneltilerek yapılabilir. VonTuhr, s. 356. BGE 101 II 222. Bkz. OFK-Schöbi, OR 38 N 4.

³⁰ Tunçomağ, s. 421; VonTuhr, s. 356; Velidedeoğlu/Özdemir, s. 97; Önen, s. 81; Oftinger/Jeanpretre, s. 160; Eren, s. 455; Nomer, s. 106; Uygur, s. 391; Karahasan, s. 406; Akyol, s. 463; Antalya, s. 402.

³¹ Gönensay, s. 143; Tunçomağ, s. 421; Berki, Temsil, s. 31; VonTuhr, s. 356; Velidedeoğlu/Özdemir, s. 98; Önen, s. 81; Eren, s. 455; Deryal/Genç, s. 188; Nomer, s. 106; Hatemi/Gökyayla, s. 105; Uygur, s. 391; Kılıçoğlu, s. 246; Karahasan, s. 406; Akyol, s. 463; Antalya, s. 402; Çiçek, Banu; Türk Borçlar Hukukunda İradi Temsil Yetkisinin Sona Ermesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2010, s. 19.

³² Gerçekten de Yüksek Mahkemenin bir kararına göre; "...38. maddedeki (bir kimse salahiyyetli olmadığı halde diğer bir şahıs namına bir akit yaptığı takdirde, bu şahıs bu akde icazet vermedikçe alacaklı ve borçlu olmaz) hükmünden çıkan anlam, sonradan verilen icazetin yetkisiz temsilcinin daha önce yapmış olduğu işlemleri de içine alacağı ve bu işlemlere geçerlilik vereceği yolundadır." Bkz. HGK. T. 11.12.1963, E. 1963/65, K. 1963/100, (KBİBB). Yargıtay'ın aynı doğrultuda tespit edilen diğer kararları için bkz. HGK., T. 03.06.1964, E. 1964/182, K. 1964/392; HGK., T. 07.04.1965, E. 1965/1-26, K. 1965/149; HGK., T. 14.10.1972, E. 1968/2-712, K. 1972/836; 1. HD., T. 24.03.2004, E. 2004/2636, K. 2004/3322; 19. HD., T. 30.06.2011, E. 2011/8772, K. 2011/8805, (KBİBB).

³³ Eren, s. 458.

³⁴ Eren, s. 458.

³⁵ Temsil yetkisinin, temsil olunan tarafından sözleşme yapılacak üçüncü kişiye bildirilmesine dış temsil yetkisi denir. Dış temsil yetkisinin, temsil olunan tarafından üçüncü kişilere bildirilmesiyle onlara güven verilmiş olur. Bu güvenin sonucu olarak üçüncü kişilerin, bildirilen temsil yetkisinin varlığı hakkındaki iyiniyetleri korunur. Söz konusu temsil yetkisinin sınırı da TBK. m. 41 göz önünde tutularak çizilir. Buna göre, Başkası adına ve hesabına temsil kamu hukukundan doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi bu konudaki yasal hükümlere; temsil hukuksal bir işlemde doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir. Temsil yetkisi

işlemlerinin temsil olunan tarafından benimsenmiş olması da aynı sonucu doğurmaktadır. Bu durum, Yargıtay kararlarına da konu olmuştur. Nitekim Yüksek Mahkeme'nin bir kararında “*Yetkisiz temsilcinin düzenlediği başka çekleri temsil edilen benimseyip ödediğine göre, dava konusu çekten sorumlu tutulmak gerekir.*” ifadesine yer vermiştir³⁶. Yine Yargıtay'ın diğer bir kararına göre de, “*Yetkisiz temsilcinin iş ve işlemlerinin temsil edilen tarafından benimsendiğinin ispatı davacıya aittir.*”³⁷. Görüldüğü üzere, temsil olunanın benimsemesinin ispatı külfeti, üçüncü kişiye aittir.

Temsil olunanın onaması halinde, sözleşme kurulduğu ve kural olarak sorumluluğu gerektirecek bir durum gündeme gelmediği için, herhangi bir mesele yoktur³⁸. Asıl mesele, temsil olunanın onama vermemesi halinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda taraflar bakımından ortaya çıkan sonuçlar ise, aşağıda her bir taraf açısından ayrı ayrı incelenmiştir.

A. Yetkisiz Temsilci Bakımından

Temsilci, yetkisiz temsilde başkası adına hareket ettiği için hiçbir zaman ilgili sözleşmenin tarafı haline gelmez³⁹. Bununla birlikte, sözleşmenin onanmaması, yetkisiz temsilciyi üçüncü kişinin bu yüzden uğradığı zararları tazmin etmek mecburiyetinde bırakır⁴⁰. Gerçekten de TBK. m. 47'de, üçüncü kişiye, sözleşmenin geçersiz olmasından dolayı uğradığı zararlar için yetkisiz temsilciden tazminat isteme hakkı tanınmıştır⁴¹. Burada hükme bağlanan tazminat, menfi zararın giderilmesi

---

üçüncü kişilere bildirilmişse temsil yetkisinin içeriği ve derecesi, bu bildirimle göre belirlenir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Eren, s. 436 vd.

³⁶ 19. HD., T. 30.11.1993, E. 1992/9367, K. 1993/8158, (KBİBB).

³⁷ 15. HD., T. 16.04.2002, E. 2002/60, K. 2002/1870, (KBİBB).

³⁸ Bununla birlikte somut duruma göre gecikme zararı gündeme gelebilir. Bu hususa aşağıda yer verilmiştir. Bkz. IV, C.

³⁹ Eren, s. 458; Antalya, s. 400.

⁴⁰ Belgesay, Mustafa Reşit; Hukuki Muamelelerde Temsil, İstanbul 1941, s. 138; Gönensay, s. 144; Tunçomağ, s. 423; Özsunay, s. 144; VonTuhr, s. 358; İnan, s. 229; Önen, s. 82; Eren, s. 458; Akyol, s. 536; Akıncı, s. 132; Uygur, s. 393; Antalya, s. 402.

⁴¹ Yargıtay da bu sonucu kararlarına yansıtmıştır. Nitekim Yüksek Mahkeme'nin bir kararına göre, “*İcazetin bulunmaması halinde uğranılan zararın mümessil sıfatını*

kapsamındadır⁴². Bunun için ise, yetkisiz temsilcinin kusurlu⁴³ olmasına gerek yoktur⁴⁴.

TBK. m. 47/II' e göre, hakkaniyet gerektiriyorsa, kusurlu yetkisiz temsilciden diğer zararların giderilmesi de istenebilir. Ancak bunun için öncelikle yetkisiz temsilcinin kusurlu olması gerekmektedir. Bunun yanında somut durumun “hakkaniyet”⁴⁵ gerekleri, diğer zararların tazmin edilmesini de haklı kılmalıdır. Temsilcinin kusuru ile hakkaniyet gerekliliği, birbirini tamamlayıcı rol oynayabilir. Temsilcinin kusuru hafifse, hakkaniyet gereksinimi geniş ve derin olmalıdır⁴⁶. Aksine temsilcinin kusuru ağır ise, bu takdirde hakkaniyet şartı hafif tutulmalıdır⁴⁷.

---

takınan kimse tarafından karşılanması gerekir.” Bkz. 14. HD., T. 20.04.2007, E. 2007/2409, K. 2007/4635, (KBİBB).

⁴²Belgesay, s. 138; Kaneti, Selim; İsviçre Federal Mahkemesinin Borçlar Hukuku Kararları (1955-1964), Ankara 1968, s. 75; Tunçomağ, s. 423; Özsunay, s. 144; İnan, s. 229; Velidedeoğlu/Özdemir, s. 100; Önen, s. 82; Eren, s. 458; Kocayusufoğlu, s. 734; Akyol, s. 536; Nomer, s. 107; Hatemi/Gökyayla, s. 105; Uygur, s. 393; Reisoğlu, s. 160; Karahasan, s. 415.

⁴³ Aşağıda izah edildiği üzere, yetkisiz temsilcinin sorumluluğunun esası, culpa in contrahendo sorumluluğuna dayanmaktadır. Culpa in contrahendo sorumluluğunda ise “kusur” şartı aranmaktadır. Bununla birlikte, sözleşme görüşmelerinden doğan koruma yükümlülüklerinin ihlâl edilmesinin sadece kusurun varlığı halinde culpa in contrahendo sorumluluğuna yol açacağı kuralına, yetkisiz temsilcinin sorumluluğu ile kanunî bir istisna getirilmiştir. Demircioğlu, Huriye Reyhan; Güven esası Uyarınca Sözleşme Görüşmelerindeki Kusurlu Davranıştan Doğan Sorumluluk (CulpaInContrahendo Sorumluluğu), Ankara 2009, s. 211.

⁴⁴ Bir görüş, yetkisiz temsilcinin mutlak olarak kusursuz olmasına rağmen sorumlu olacağı yönündeki çoğunluk fikrine katılmamaktadır. Bu görüşe göre, öyle istisnai durumlar söz konusu olabilir ki, yetkisiz temsilcinin üçüncü şahsa karşı sorumlu olması uygun ve adil olmaz. Bkz. Akyol, s. 538. Kanaatimizce de söz konusu görüş isabetlidir.

⁴⁵ “Hakkaniyet, hâkimin takdiri demek değildir. Hakkaniyet arturumu, haklı vakıalara dayanmak mecburiyetindedir.”. BGE 106 II 133. Hakkaniyet, özellikle sözleşmenin hükümsüz kalmasından dolayı kâr kaybının olduğu durumlarda gündeme gelir. Bkz. BSK OR I – RolfWatter/YvesSchneller, Art. 39 N 9.

⁴⁶Akyol, s. 537-538.

⁴⁷Akyol, s. 538.

Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu, niteliği itibariyle sözleşme görüşmelerinden (culpa in contrahendo'dan)⁴⁸ doğan sorumluluktur^{49, 50}. Gerçekten de yetkisiz temsilci, temsil yetkisinin varlığına ve dolayısıyla kurulan sözleşmenin geçerli olarak hüküm ve sonuç doğuracağına dair üçüncü kişi nezdinde uyandırdığı haklı güvenin ihlâlinden sorumludur⁵¹. Bu sebeple burada haksız fiil sorumluluğu değil, TMK. m. 2/I gereğince güven ilkesine dayanan özen⁵² yükümlülüğü, aydınlatma, bilgi verme borçlarının ihlâlinden doğan sözleşme sorumluluğuna ilişkin kurallar uygulanmalıdır⁵³. Söz konusu sorumluluk, sözleşme görüşmeleri esnasında temsilcinin uymak mecburiyetinde olduğu aydınlatma yükümlülüğü ile dürüst davranma yükümlülüğünün ihlâlinden doğmaktadır⁵⁴. Görüldüğü üzere yetkisiz temilde, birçok culpa in contrahendo vakiasından farklı olarak, sorumluluk süjesi, kurulması amacıyla görüşmelerine girilen sözleşmenin taraflarından birisi değildir⁵⁵. Gerçekten de temsilci, görüşmeleri yapılan sözleşmede taraf

⁴⁸ Temsilci, temsil yetkisi bulunmadığı halde, varmış gibi üçüncü kişi ile sözleşme yapmak üzere temas eder. Bu bir "işlem teması"dır. Söz konusu temas sebebiyle, temsilci ile üçüncü kişi arasında,culpa in contrahendo'nun dayanağını teşkil eden bir "koruma ilişkisi" veya bir "güven ilişkisi" oluşur. Culpa in contrahendo, zamanla güven teorisinin gelişmesiyle onun şemsiyesi altında kalmıştır, fakat sorumluluk sorunlarının taraflar arasında dağıtılmasında hakem rolünü oynamaya devam etmiştir. Akyol, s. 525, 533.

⁴⁹ Esener, Temsil, s. 134; Aynı Yazar, Borçlar, s. 583; Tunçomağ, s. 424; Sungurbey, s. 118; Eren, s. 458; Kocayusufpaşaoğlu, s. 734; Akyol, s. 536; Nomer, s. 107; Karahasan, s. 414; Oğuztürk, Burcu Kalkan; Güven Sorumluluğu, İstanbul 2008, s. 64; Altın, s. 104; Antalya, s. 402; BSK OR I – RolfWatter/YvesSchneller, Art. 39 N 5.

⁵⁰ BGE 104 II 94. Bkz. OFK-Schöbi, OR 39 N 5. Uygulamada da sorumluluğun hukukî dayanağı olarak kısmen haksız fiil kısmen de sözleşmeden doğan sorumluluk hükümleri göz önünde tutulur. BGE 104 II 94, BGE 108 II 419. Bkz. OFK-Schöbi, OR 39 N 5.

⁵¹ Demircioğlu, s. 209.

⁵² Temsil yetkisi varsa temsilci, bunu temsil olunanın çıkarlarına ters düşmeyecek şekilde kullanmalıdır. Yani temsilci görevini sadakat ve özen ile yerine getirmelidir. Sungurbey, s. 118; Kocayusufpaşaoğlu, s. 750; Başpınar, Veysel; Vekilin (Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın) Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu, 2. Baskı, Ankara 2004, s. 54.

⁵³ Eren, s. 458; Karahasan, s. 414.

⁵⁴ Sungurbey, s. 118; Eren, s. 458; Karahasan, s. 414.

⁵⁵ Demircioğlu, s. 209.

sıfatını taşımamaktadır⁵⁶. Bu durum ayrıca, temsilcinin kurulacak sözleşmenin ifasından sorumlu tutulamamasının da sebebidir⁵⁷. Buradan çıkan sonuç şudur: culpa in contrahendo'da sorumluluk süjesi, kurulmasına girilen sözleşmenin taraflarına göre değil, haklı güveni ihlâl eden davranışın sahibine göre belirlenir⁵⁸.

B. Yetkisiz Temsil Olunan Bakımından

Yetkisiz temsil ilişkisinde, kural olarak temsilcinin yaptığı işlem temsil olunanı bağlamayacağı gibi, onun aleyhine bir tazminat da doğurmaz⁵⁹. Zira yetkisiz temsilcinin yaptığı sözleşmenin tarafı, yetki vermeği için temsil olunan değildir⁶⁰. Yetkisiz temsilci de sözleşmeyi kendi adına yapmadığını üçüncü kişiye bildirdiği için, o da sözleşmenin tarafı olmaz⁶¹. Temsil olunan, yetkisiz temsilcinin yaptığı sözleşmeyi kural olarak onaylamak mecburiyetinde de değildir⁶².

Temsil olunan, temsil hususunda üçüncü kişilerde belirli bir kanaatin doğumuna yol açan bir hukukî görünüş yaratmışsa bunun sonuçlarına katlanır⁶³. İyiniyetli üçüncü kişiler, söz konusu hukukî

⁵⁶Culpa in contrahendo sorumluluğunda sorumluluk süjesinin kurulacak sözleşmenin tarafı sıfatını taşıması gerekmez. Çünkü culpa in contrahendo sorumluluğu, görüşmeleri yapılan sözleşmenin kurulup kurulmadığından bağımsız olduğu gibi, geçerli veya geçersiz şekilde kurulmuş olan sözleşmeden de gerek kaynağı gerekse tarafları yönünde bağımsızdır. Culpa in contrahendo da haklı güvenin ihlâline bağlanan bir sorumluluk söz konusudur. Yetkisiz temsilde temsil yetkisinin varlığına ve dolayısıyla kurulan sözleşmenin geçerli olarak hüküm ve sonuç doğuracağına dair güveni yaratan kural olarak temsil olunan değil, yetkisiz temsilcidir. Demircioğlu, s. 209.

⁵⁷Demircioğlu, s. 209.

⁵⁸Demircioğlu, s. 209.

⁵⁹Berki, Şakir; Borçlar Hukuku Umumî Hükümler, Üçüncü Tab'ı, Ankara 1962, s. 122; Özsunay, s. 143; İnan, s. 228; Sungurbey, s. 37; Önen, s. 80; Akyol, s. 544; Eren, s. 454.

⁶⁰Eren, s. 454.

⁶¹Eren, s. 454. Bu hususun bir istisnası bulunmaktadır. Gerçekten de TTK. m. 678'e göre, temsile yetkili olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla poliçeye imzasını koyan kişi, o poliçeden bizzat sorumludur. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Manav, Seda Türkan; Temsilci Vasıtasıyla Kambyo Taahhüdünde Bulunma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007, s. 62 vd.

⁶²Sungurbey, s. 49; Akyol, s. 493.

⁶³Esener, Temsil, s. 120; Sungurbey, s. 40; Akyol, s. 546.

görünüşe göre yaptıkları işlemler bakımından korunur⁶⁴. Bununla birlikte, işlemin ayakta kalmadığı ve dolayısıyla temsil olunanın bunun neticesi olarak “sorumluluğunun” gündeme geleceği durumlar da olabilir. Bu kapsamda, temsil olunanın sorumluluğu, culpa in contrahendo sorumluluğuna vücut verebileceği gibi, somut duruma göre güven sorumluluğu kapsamına da girebilir⁶⁵.

Temsil olunanın yetkisiz temsilcinin davranışlarından sorumluluğu “yardımcı şahsın davranışlarından sorumluluk” kapsamında da gündeme gelebilir. Gerçekten de yetkisiz temsilci, TBK. m. 116 anlamında “yardımcı şahıs” konumunda ise, temsil olunan onun davranışlarından bu kapsamda sorumlu tutulur⁶⁶. Buna karşılık, yetkisiz temsilci, somut durum uyarınca TBK. m. 66 anlamında çalışma yardımcısı da olabilir. Bu durumda ise çalışma yardımcısı konumundaki yetkisiz temsilci, kendisine verilen bir işin görülmesi dolayısıyla temsil yetkisi olmamasına karşın üçüncü kişi ile sözleşme yapmışsa, adam çalıştırmanın sorumluluğu gündeme gelebilir⁶⁷.

Yetkisiz temsilcinin hareketleri, kural olarak temsil olunanı bağlamamakla birlikte zarara uğratabilir. Bu durumda temsilci, temsil olunan ile aralarında vekâlet veya hizmet gibi bir sözleşme ilişkisi varsa sözleşmeden doğan sorumluluğa, aksi halde haksız fiile ve har halde vekâletsiz iş görenin sorumluluğuna tâbi olur⁶⁸.

---

⁶⁴Esener, Temsil, s. 120; Sungurbey, s. 40; Akyol, s. 546.

⁶⁵Temsil olunanın culpa in contrahendo sorumluluğu gündeme gelebilmesi için, yetkisiz temsilci ile üçüncü kişi arasındaki sözleşme görüşmelerinde önemli bir rolünün veya herhangi bir surette ona izafe edilebilecek bir kuvvetli bağının olması gerekir. Bu husus her durumda olmayabilir. Bununla birlikte doğrudan olmasa da temsil olunanına izafe edilebilecek bir bağlantı mevcut olabilir. İşte culpa in contrahendo sorumluluğu sınırını aşan bu gibi durumlarda dar anlamda güven sorumluluğu gündeme gelir. Dar anlamda güven sorumluluğu ile culpa in contrahendo büyük oranda örtüşmektedir. Fakat culpa in contrahendo, koruma yükümlülüklerinin sadece sözleşme görüşmelerindeki ihlâlini ifade ettiğinden, güven sorumluluğu kavramı, culpa in contrahendo sorumluluğundan daha geniştir. Bkz. Demircioğlu, s. 161 vd.

⁶⁶Sungurbey, s. 137; Kocayusufpaşaoğlu, s. 745-746; Akyol, s. 536.

⁶⁷Sungurbey, s. 139; Akyol, s. 549.

⁶⁸Eren, s. 459; Kocayusufpaşaoğlu, s. 749; Antalya, s. 406.

C. Üçüncü Kişi Bakımından

Yetkisiz temsilde üçüncü kişi, temsil olunan tarafından onama açık veya örtülü olarak reddedilinceye kadar sözleşmeyle bağlıdır^{69, 70}. Konunun düzenlendiği TBK. m. 46'da, askı durumu süresine ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Bununla birlikte, TBK. m. 46/II'de, süre meselesinin olumsuz sonuçlar doğurmasını engellemeye yönelik bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre, yetkisiz temsilcinin kendisiyle işlem yaptığı diğer taraf, temsil olunandan, "uygun bir süre"⁷¹ içinde bu hukukî işlemi onayıp onamayacağını bildirmesini isteyebilir. Bu süre içinde işlemin onanmaması durumunda, diğer taraf bu işlemle bağlı olmaktan kurtulur. Yetkisiz temsil olunan, bu süre içerisinde olumsuz bir cevap verir veya hiç cevap vermezse, onama verilmediği için sözleşme tarafları bağlamaz⁷². Bunun sonucu olarak da, askı durumu ortadan kalkar ve kesin hükümsüzlük sebebiyle sözleşme geçersiz hale gelir⁷³.

⁶⁹Esener, Borçlar, s. 579; Tunçomağ, s. 422; Özsunay, s. 144; Tekil, Fahiman; Borçlar Hukuku, İstanbul 1980, s. 119; VonTuhr, s. 357; İnan, s. 228; Sungurbey, s. 44; Eren, s. 457; Deryal/Genç, s. 188; Nomer, s. 106; Uygur, s. 391; Kılıçoğlu, s. 245; Karahasan, s. 413; Antalya, s. 400.

⁷⁰ BGB. §. 178'de ise aksi bir düzenleme mevcuttur. Gerçekten de söz konusu paragrafta göre, sözleşmenin kurulduğu anda temsilcinin yetkisiz olduğunu bilmeyen üçüncü kişi, buna dayanarak icazet verilinceye kadar sözleşmeden cayabilir. Dolayısıyla üçüncü kişi, dilerse temsil olunana dilerse yetkisiz temsilciye yöneltebileceği tek taraflı bir irade beyanı ile söz konusu sözleşme ile bağlı olmaktan kurtulabilir. Sözleşmenin bu şekilde kesin olarak hükümden düşürülmesinden sonra da, temsil olunan onama vererek sözleşmeyi kurtarma imkânını kaybeder. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Kocayusufoğlu, s. 728-729; Akyol, s. 466; İnceoğlu, Murat; Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, İstanbul 2009, s. 362-363.

⁷¹ Uygun süre meselesi Alman Medenî Kanunu'nda yer bulmuştur. Gerçekten de, BGB. §. 177/II'den temsil olunanın, kendisine başvurudan itibaren "iki hafta" içerisinde cevabını bildirmemesi halinde, onun onay vermeyi reddettiği anlamı çıkarılmaktadır. Bununla birlikte söz konusu iki haftalık süre tarafların anlaşması ile veya üçüncü kişiye tek taraflı olarak artırılabilir. Bunların yanında, uygun süre meselesi, taraflar arasındaki ilişkinin mahiyeti, sözleşmenin konusu, dürüstlük kuralı ve güven ilkesi göz önünde tutularak tayin edilmelidir. Akyol, s. 479; İnceoğlu, s. 403.

⁷² Özsunay, s. 144; VonTuhr, s. 358; Eren, s. 457; Karahasan, s. 413.

⁷³ Tunçomağ, s. 423; Özsunay, s. 144; Eren, s. 457; Kocayusufoğlu, s. 722; Uygur, s. 392; Reisoğlu, s. 160; Karahasan, s. 413; Antalya, s. 400.

Temsil olunanın sözleşmeyi onamaması, kural olarak üçüncü kişiye ondan tazminat isteme hakkı vermez⁷⁴. Bunun tek istisnası, temsil olunanın bu davranışının TBK. m. 44/II'ye göre bir culpa in contrahendo teşkil etmesidir⁷⁵. Buradaki tazminat da kural olarak, menfi zararın giderilmesine yöneliktir⁷⁶.

Yukarıda ifade edildiği üzere, temsil yetkisinin varlığına güvenen üçüncü kişi, yetkisiz temsilciden bu yüzden uğradığı zararların tazminini culpa in contrahendo esasınca isteyebilir. Bununla birlikte, TBK. m. 47/I'e göre, üçüncü kişi, temsilcinin temsil yetkisinin olmadığını biliyor veya bilmesi gerekiyorsa, temsilciden menfi veya bunun ötesindeki zararlarının tazminini isteyemez⁷⁷. Görüldüğü üzere tazminat talep edebilmesi için, üçüncü kişinin iyiniyetli olması gerekmektedir⁷⁸. Üçüncü kişinin, yetkisiz temsilci ile onun yetkisizliğini bile bile sözleşme kurması, temelini TMK. m. 2'deki dürüstlük kuralından alan çelişki yasağına aykırılıktır⁷⁹. Bu durumun sonuçlarına ise üçüncü kişi katlanır. Nitekim bu husus YargıtayHukuk Genel Kurulunun bir kararına da konu olmuştur⁸⁰.

⁷⁴Eren, s. 457.

⁷⁵Eren, s. 457.

⁷⁶Eren, s. 457.

⁷⁷Belgesay, s. 140; Gönensay, s. 144; Berki, Borçlar, s. 122; Tunçomağ, s. 421; Önen, s. 82; VonTuhr, s. 359; Eren, s. 459; Kocayusufpaşaoğlu, s. 740; Nomer, s. 107; Uygur, s. 393; Kılıçoğlu, s. 247; Karahasan, s. 416; Akyol, s. 526.

⁷⁸VonTuhr, s. 359; OFK-Schöbi, OR 39 N 7. Ayrıca üçüncü kişinin iyiniyetli olması ve bu iyiniyetin korunması ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Necip; Bir Yetki Belgesi İle Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK. m. 33/II, 34/III ve Karşısında BK. m. 36/II'nin Uygulama Alanının Belirlenmesi, Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan (1925-1988), Ankara 1990, s. 207-230.

⁷⁹Akyol, s. 542.

⁸⁰Söz konusu karara göre; *“Davalının yetki sınırlarını aşarak, davacının hesabından para çekmesi ve diğer davalı Bankaca nakit ödenmesi nedeniyle davacının zararı doğmuştur. Temsilcinin yetkisiz olduğunu ya da yetki sınırlarını aştığını bilen ya da bilmesi gereken üçüncü kişi, temsil edilen yönünden zararlı sonuçlar doğuran bir işlem nedeniyle sorumludur. Şu durumda; davacının mevduat hesabından, davalıya doğrudan nakit ödeyen davalı Banka; kendisinden beklenen özeni göstermeyip, mümessilin bu konuda yetkili olup olmadığını denetlememekle kusurludur.”* Bkz. HGK. T. 28.12.2005, E. 2005/11-724, K. 2005/781, (KBİBB).

Üçüncü kişinin iyiniyetli olmadığını ispat yükü ise, yetkisiz temsilciye aittir⁸¹.

Temsil olunanın onamaması halinde sözleşme sonuçlarını doğurmayacağından, temsilci ile üçüncü kişi, birbirlerine verdiklerini dava yoluyla geri isteyebilirler⁸². Taşınır ve taşınmaz mallara ilişkin bu dava, hukukî niteliği itibarıyla bir istihkak (mülkiyet) davasıdır⁸³. Bunun yanında, özellikle karşı tarafın mallarıyla karışmış misli eşyanın söz konusu olduğu hallerde, TBK. m. 47/III gereğince “sebepsiz zenginleşme”⁸⁴ davası da açılabilir⁸⁵.

Temsil olunanın onamasına kadar geçen bekleme süresinde, üçüncü kişi gecikme yüzünden birtakım zararlara uğrayabilir. Bu gibi durumlarda, üçüncü kişi, (yetkisiz olduğunu bilen veya bilmesi gereken) temsilciden culpa in contrahendo esasına göre bir gecikme tazminatı talep edebilir⁸⁶. Yetkisiz temsilcinin bu bakımdan sorumlu olması için kusurlu olması şarttır⁸⁷.

V. SONUÇ

Yetkisiz temsil, bir kimsenin temsil yetkisi olmadığı halde başka bir kişi adına bir hukukî işlem veya sözleşme yapması olarak tanımlanmaktadır. Yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu sözleşme kurulmuştur. Bununla birlikte, bu sözleşme, yetkisiz temsil olunanın hukuk alanında kural olarak hüküm ve sonuçlarını doğurmaz. Temsil olunan onama verirse, sözleşme, başlangıçtan itibaren yetkili temsil söz

⁸¹Eren, s. 459; Nomer, s. 107; Akyol, s. 542; Kılıçoğlu, s. 247.

⁸²Tekil, s. 121; VonTuhr, s. 358; Eren, s. 459.

⁸³Tunçomağ, s. 424; Tekil, s. 121; Velidedeoğlu/Özdemir, s. 100; VonTuhr, s. 360; Eren, s. 459; Kocayusufpaşaoğlu, s. 750; Akıncı, s. 134; Nomer, s. 107; Uygur, s. 394; Karahasan, s. 417; Antalya, s. 406.

⁸⁴BGE 90 II 404, E. 5, 6; BGE 116 II 689, E. 3.b. Bkz. OFK-Schöbi, OR 39 N 14; BSK OR I – RolfWatter/YvesSchneller, Art. 39 N 10.

⁸⁵Kaneti, s. 75; Tunçomağ, s. 424; Özsunay, s. 145; Tekil, s. 121; İnan, s. 230; Eren, s. 459; Kocayusufpaşaoğlu, s. 750; Akıncı, s. 134; Nomer, s. 107; Uygur, s. 394; Karahasan, s. 417; Antalya, s. 406.

⁸⁶Kocayusufpaşaoğlu, s. 744; Akyol, s. 542; İnceoğlu, s. 428.

⁸⁷Akyol, s. 543; İnceoğlu, s. 429.

konusuymuş gibi geçerli olur. Temsil olunan onama vermezse, söz konusu üç taraf açısından farklı sonuçlar meydana gelir. Bu durumda yetkisiz temsilci, kural olarak üçüncü kişinin zararını karşılar. Yetkisiz temsilcinin sorumluluğu, culpa in contrahendo esasına dayanır. Yetkisiz temsil olunanın, üçüncü kişiye karşı kural olarak herhangi bir sorumluluğu söz konusu değildir. Bununla birlikte, somut durum uyarınca temsil olunan, üçüncü kişiye karşı culpa in contrahendo veya dar anlamda güven sorumluluğu kapsamında sorumlu olabilmektedir. Üçüncü kişinin zararlarının tazminini isteyebilmesi için iyiniyetli olması gerekir. Üçüncü kişinin tazminini isteyebileceği zarar, menfî zarardır. Fakat temsilcinin kusurlu olması halinde menfî zararı aşan diğer zararlar da istenebilir. Bunların yanında yetkisiz temsilci ile üçüncü kişi, birbirlerine verdiklerini ise dava yoluyla geri talep edebilirler.

KISALTMALAR CETVELİ

Art.	: Artikel
Aufl.	: Auflage
AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER.	: Bankacılık ve Ticaret Hukuku Dergisi
BGB.	: BürgerlichesGesetzbuch
BGE.	: EntscheidungendesSchweizerischenBundesgerichtes
BK.	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
E.	: Esas
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
K.	: Karar
KBİBB.	: Kazancı Bilişim İçtihat Bilgi Bankası
m.	: madde
N.	: Nummer

- OR. : BundesgesetzüberdasObligationenrechtvom 30
März1911/18 Dezember 1936.
- s. : sayfa
- S. : Sayı
- T. : Tarih
- TBK. : 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- TTK. : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- vd. : ve devamı
- Y. : Yıl

BİBLİYOGRAFYA

- AKINCI, Şahin: Borçlar Hukuku Bilgisi Genel Hükümler, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerine Hazırlanmış 5. Baskı, Konya 2011.
- AKINTÜRK, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2006.
- AKYOL, Şener: Türk Medenî Hukukunda Temsil, İstanbul 2009.
- ALTINER, Fatma Zeynep: Yetkisiz Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2009.
- ANTALYA, Gökhan: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, İstanbul 2012.
- BAŞPINAR, Veysel: Vekilin (Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın) Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu, 2. Baskı, Ankara 2004.
- BELGESAY, Mustafa Reşit: Hukuki Muamelelerde Temsil, İstanbul 1941.
- BERKİ, Şakir: Borçlar Hukuku Umumî Hükümler, Üçüncü Tab'ı, Ankara 1962 (Kısaltılmışı: BERKİ, Borçlar).
- : Türk Borçlar Kanununda Temsil, BATİDER., C. VIII, S. 1, Y. 1975, s. 15-32 (Kısaltılmışı: BERKİ, Temsil).

- CİHAN, Ali Hulki: Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2010.
- ÇİÇEK, Banu: Türk Borçlar Hukukunda İradi Temsil Yetkisinin Sona Ermesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2010.
- DEMİRCİOĞLU, Huriye Reyhan: Güven esası Uyarınca Sözleşme Görüşmelerindeki Kusurlu Davranıştan Doğan Sorumluluk (CulpaInContrahendo Sorumluluğu), Ankara 2009.
- DERYAL, Yahya/GENÇ, Cemal : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2010.
- ERDOĞAN, İhsan: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2006.
- EREN, Fikret: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Ankara 2013, s. 453.
- ESENER, Turhan: Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımdan Yetkisiz Temsil, Ankara 1963 (Kısaltılmışı: ESENER, Temsil).
- : Borçlar Hukuku I Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliği, (BK. m. 1-40) Ankara 1969 (Kısaltılmışı: ESENER, Borçlar).
- GÖNENSAY, A. Samim: Borçlar Hukuku 1. Cilt, İstanbul 1948.
- HATEMİ, Hüseyin/GÖKYAYLA, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2011.
- HONSELL, Heinrich/VOGT, Nedim
Peter/WIEGAND, Wolfgang: BaslerKommentar, Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR, 4. Aufl., Basel, Bern und Zürich 2007, (BSK OR I – Bearbeiter/In, Art. 39 N 5).
- İNAN, Ali Naim: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı, Ankara 1984.
- İNCEOĞLU, Murat: Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, İstanbul 2009.

- KANETİ, Selim: İsviçre Federal Mahkemesinin Borçlar Hukuku Kararları (1955-1964), Ankara 1968.
- KARAHASAN, Mustafa Reşit: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler Öğreti Yargıtay Kararları İlgili Mevzuat, Ankara 2003.
- KAYIHAN, Şaban: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2010.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Genişletilmiş 16. Baskı, Ankara 2012.
- KIRCA, İsmail: Vekâletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller, AÜHFD., C. 44, S. 1-4, Y. 1995, s. 443-450.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: Borçlar Hukuku'na Giriş Hukukî İşlem Sözleşme, 5. Tıpkı Baskı, İstanbul 2010.
- : Bir Yetki Belgesi İle Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK. m. 33/II, 34/III ve Karşısında BK. m. 36/II'nin Uygulama Alanının Belirlenmesi, Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan (1925-1988), Ankara 1990, s. 207-230 (Kısaltılmışı: KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Temsil).
- KOSTKIEWICZ, JolantaKren/
NOBEL, Peter/ SCHWANDER, Ivo/
WOLF, Stephan : OR
SchweizerischesObligationenrecht, 2. Aufl., 2009
OrellFüssliVerlag AG, (OFK-Verfasser, OR 38 N
5).
- MANAV, Seda Türkan: Temsilci Vasıtasıyla Kambiyo Taahhüdünde Bulunma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007.

- NOMER, Haluk N.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 12. Baskı, İstanbul 2012.
- OFTINGER, Karl/JEANPRETRE, Raymond
(Çev: Kemal DAYINDARLI) : Borçlar Kanununun Genel Kısımına İlişkin Federal Mahkeme İçtihatları, Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, Ankara 1990.
- OĞUZTÜRK, Burcu Kalkan: Güven Sorumluluğu, İstanbul 2008.
- ÖNEN, Turgut: Borçlar Hukuku, Ankara 1996.
- ÖZDEMİR, Şule Albayrak: Türk Borçlar Hukukunda Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2009.
- ÖZSUNAY, Ergun: Borçlar Hukuku I, 2. Baskı, İstanbul 1983.
- REİSOĞLU, Safa: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Baskı, İstanbul 2012.
- SUNGURBEY, Ayfer Kutlu: Yetkisiz Temsil, Özellikle CulpainContrahendo (Sözleşmenin Görüşülmesinde Kusur) ve Olumsuz Zarar, İstanbul 1988.
- SÜLEYMAN, Faris İ. :Mukayeseli Olarak Türk ve Irak Hukukunda Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2009.
- TEKİL, Fahiman: Borçlar Hukuku, İstanbul 1980.
- TUNÇOMAĞ, Kenan: Türk Borçlar Hukuku I. Cilt Genel Hükümler, 6. Baskı, İstanbul 1976.
- UYGUR, Turgut: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Cilt I Madde 1-236, 2. Baskı, Ankara 2012.
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet/ÖZDEMİR, Refet; Türk Borçlar Kanunu Şerhi, Ankara 1987.
- VON TUHR, Andreas
(Çev.: Cevat Edege): Borçlar Hukukunun Umumi Kısımı, Cilt 1-2, Ankara 1983.